

B9-0167/2024

8.3.2024

PASIŪLYMAS DĖL REZOLIUCIJOS

pateiktas siekiant užbaigti diskusijas dėl Komisijos pirmininko pavaduotojo ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai pareiškimo

pagal Darbo tvarkos taisyklių 132 straipsnio 2 dalį

dėl glaudesnių ES ir Armėnijos ryšių ir būtinybės sudaryti Azerbaidžano ir Armėnijos taikos susitarimą
(2024/2580(RSP))

Pedro Marques, Tonino Picula, Marina Kaljurand, Sylvie Guillaume
S&D frakcijos vardu

Europos Parlamento rezoliucija dėl glaudesnių ES ir Armėnijos ryšių ir būtinybės sudaryti Azerbaidžano ir Armėnijos taikos susitarimą (2024/2580(RSP))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Armėnijos ir Azerbaidžano, ypač į 2021 m. gegužės 20 d. rezoliuciją dėl karo belaisvių po naujausio Armėnijos ir Azerbaidžano konflikto¹, 2022 m. kovo 10 d. rezoliuciją dėl kultūros paveldo naikinimo Kalnų Karabache², 2023 m. sausio 19 d. rezoliuciją dėl blokados Kalnų Karabache humanitarinių pasekmių³ ir 2023 m. rugsėjo 15 d. rezoliuciją dėl Azerbaidžane įkalinto dr. Gubado Ibadoghlu atvejo⁴,
- atsižvelgdamas į 2024 m. vasario 13 d. vykusį penktąjį ES ir Armėnijos partnerystės tarybos posėdį,
- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos bei jų valstybių narių ir Armėnijos Respublikos visapusiškos ir tvirtesnės partnerystės susitarimą⁵, kuris visapusiškai įsigaliojo 2021 m. kovo 1 d.,
- atsižvelgdamas į 1996 m. balandžio 22 d. Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Azerbaidžano Respublikos partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimą⁶,
- atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų Chartiją,
- atsižvelgdamas į Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) Minsko grupės 2009 m. pagrindinius principus,
- atsižvelgdamas į 2020 m. lapkričio 9 d. Armėnijos, Azerbaidžano ir Rusijos trišalį pareiškimą,
- atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 132 straipsnio 2 dalį,
- A. kadangi 2023 m. rugsėjo 19 d. Azerbaidžanas pradėjo nepagrįstą išpuolį prieš Kalnų Karabachą, pareikalavusį kelis šimtus aukų, lėmusį civilių žūtis ir privertusį didžiąją dalį gyventojų bėgti iš savo namų ir iš regiono;
- B. kadangi prieš šią karinę agresiją Azerbaidžanas nuo 2022 m. gruodžio 12 d. devynis mėnesius blokavo Lačino koridorių, t. y. vienintelį sausumos koridorių, jungiantį tankiausiai armėnų apgyvendintą Kalnų Karabacho regioną su Armėnija, 2023 m.

¹ OL C 15, 2022 1 12, p. 156.

² OL C 347, 2022 9 9, p. 198.

³ OL C 214, 2023 6 16, p. 104.

⁴ Priimti tekstai, P9_TA(2023)0323.

⁵ OL L 23, 2018 1 26, p. 4.

⁶ OL L 246, 1999 9 17, p. 3.

balandžio mėn. tame pačiame koridoriuje įkūrė patikros punktą, taip pažeisdamas 2020 m. lapkričio 9 d. Armėnijos, Azerbaidžano ir Rusijos trišalį pareiškimą, sutelkė kariuomenę aplink Kalnų Karabachą ir pasienyje su Armėnija, o Azerbaidžano lyderiai naudojo agresyvią ir kurstytojišką retoriką;

- C. kadangi Rusijos vadinamosios taikos palaikymo pajėgos, dislokuotos pagal 2020 m. lapkričio 9 d. trišalį pareiškimą, nesiėmė jokių veiksmų nei dėl Azerbaidžano vykdomos Lačino koridoriaus blokados, nei dėl jo įkurto patikros punkto ar Azerbaidžano neseniai įvykdytos karinės agresijos;
 - D. kadangi karinės jėgos panaudojimas politiniams ginčams spręsti reiškia JT Chartijos pažeidimą;
 - E. kadangi ES visapusiškai remia Armėnijos ir Azerbaidžano suverenitetą ir teritorinį vientisumą ir aktyviai remia pastangas ginčą dėl Kalnų Karabacho spręsti taikiomis priemonėmis ir gerbiant atitinkamų gyventojų teises, be kita ko, atsižvelgiant į specialiojo įgaliotinio Pietų Kaukaze ir krizės Gruzijoje klausimais darbą, taip pat į Armėnijos ir Azerbaidžano derybas tarpininkaujant Europos Vadovų Tarybos pirmininkui;
 - F. kadangi Armėnija padarė didelę pažangą vykdydama reformas, susijusias su demokratija ir teisine valstybe; kadangi Azerbaidžanas toliau slopino pilietinę visuomenę, nepriklausomą žiniasklaidą ir politinę opoziciją, ypač prieš 2024 m. vasario 7 d. prezidento rinkimus;
1. smerkia pakartotinių jėgos naudojimą Armėnijos ir Azerbaidžano santykiuose ir pabrėžia, kad skubiai reikia dėti tolesnes ir didesnes pastangas siekiant normalizuoti abiejų šalių ir jų gyventojų santykius ir sudaryti visapusišką ir tvarų taikos susitarimą;
 2. reiškia paramą tam, kad būtų atnaujintos Armėnijos ir Azerbaidžano derybos visais neišspręstais klausimais, siekiant sudaryti taikos sutartį, ir ragina abi šalis ir toliau visapusiškai įsipareigoti siekti tvaraus ir taikaus ilgalaikio ginčo sprendimo vykdant dialogą ir vedant derybas; palankiai vertina ES įsipareigojimą toliau sudaryti palankesnes sąlygas visų šalių dialogui, siekiant užtikrinti visapusišką ir tvarią taiką, kuri būtų naudinga visiems regiono žmonėms;
 3. dar kartą patvirtina, kad visapusiška taikos sutartis turi užtikrinti Karabacho armėnų ir kitose konfliktų paveiktose vietovėse gyvenančių Armėnijos gyventojų teises ir saugumą; atsižvelgdamas į tai pakartoja, kad griežtai smerkia 2023 m. rugsėjo mėn. Azerbaidžano karinę agresiją prieš Kalnų Karabachą, kuria pažeidžiami Azerbaidžano tarptautiniai įsipareigojimai, prieštaraujama jo pareikštiems ketinimams siekti tvarios taikos su Armėnija ir kenkiama Armėnijos ir Azerbaidžano taikos deryboms;
 4. pabrėžia, kad akivaizdus vietoje esančių Rusijos vadinamųjų taikdarių neveikimas neabejotinai parodė Rusijos negebėjimą apsaugoti Kalnų Karabacho vietos gyventojų teises ir užtikrinti, kad būtų laikomasi 2020 m. lapkričio 9 d. trišalio pareiškimo, o gal net aiškų politinės valios tai daryti nebuvimą;
 5. ragina Azerbaidžaną iš tikrųjų pradėti išsamų ir skaidrų dialogą su Karabacho armėnais siekiant užtikrinti pagarbą jų teisėms ir garantuoti jų saugumą, įskaitant jų teisę grįžti ir

oriai bei saugiai gyventi savo namuose, taip pat jų teises į žemę ir nuosavybę, teises išlaikyti savo individualų tapatumą ir visapusiškai naudotis savo pilietinėmis, kultūrinėmis, socialinėmis ir religinėmis teisėmis;

6. ragina Azerbaidžaną dar kartą patvirtinti savo nedviprasmišką įsipareigojimą laikytis 1991 m. Almatos deklaracijos, kuria garantuojamas Armėnijos ir Azerbaidžano teritorinis vientisumas, ir susitarti dėl jų dvišalės sienos ribų nustatymo laikantis 1991 m. Almatos deklaracijos turinio ir dvasios;
7. pakartoja, kad remia nuolatinę ES misijos Armėnijoje stiprinimą, taip pat darbą siekiant išplėsti jos įgaliojimus, kad jie apimtų abi Armėnijos ir Azerbaidžano sienos puses, siekiant veiksmingai prisidėti prie žmonių saugumo ir pasitikėjimo stiprinimo ir padėti užkirsti kelią tolesnei karinei eskalacijai ir smurtui prie Armėnijos sienų;
8. palankiai vertina pažangą, padarytą įgyvendinant ES ir Armėnijos visapusiškos ir tvirtesnės partnerystės susitarimą, nes tai rodo Armėnijos interesą ir įsipareigojimą stiprinti ir gilinti santykius su ES, grindžiamus bendromis vertybėmis, įskaitant žmogaus teises, teisinę valstybę ir demokratiją;
9. palankiai vertina pradėtą darbą rengiant naują ES ir Armėnijos partnerystės darbotvarkę, kurioje bus nustatyti platesnio užmojo bendri prioritetai, skirti bendradarbiavimui daugelyje politikos sričių, ir remiamas Armėnijos siekis pasirengti dialogui dėl vizų režimo liberalizavimo su ES;
10. atkreipia dėmesį į tai, kad Armėnija sustabdė savo narystę Kolektyvinio saugumo sutarties organizacijoje, reaguodama į suvokiamą pagalbos karinės agresijos akivaizdoje nesėkmę;
11. smerkia tebesitęsiančias represijas prieš pilietinius aktyvistus, nepriklausomą žiniasklaidą ir politinę opoziciją Azerbaidžane, įskaitant piktnaudžiavimą suklastotais nusikalstamų veikų tyrimais siekiant nuslopinti prieš valdžios institucijas nukreiptą kritiką ir politinio nepritarimo reiškimą;
12. ragina Sąjungos vyriausiąjį įgaliotinį užsienio reikalams ir saugumo politikai, Europos išorės veikslių tarnybą (EIVT) ir valstybes nares pasmerkti šiurkščius žmogaus teisių pažeidimus ir demokratijos pažeidimus Azerbaidžane ir iškelti konkrečius susirūpinimą keliančius klausimus visuose dvišaliuose susitikimuose, taip pat derybose dėl būsimo partnerystės susitarimo;
13. pakartoja įsitikinimą, kad ES moraliniu požiūriu negali pritarti deryboms dėl būsimo partnerystės susitarimo su tokia šalimi, kaip Azerbaidžanas, kuri akivaizdžiai pažeidžia tarptautinės teisės principus, taip pat savo tarptautinius įsipareigojimus, taigi, nėra nei patikima, nei tikra partnerė; todėl primygtinai ragina vyriausiąjį įgaliotinį ir EIVT sustabdyti derybas dėl atnaujinto partnerystės susitarimo, kol Azerbaidžanas parodys tikrą pasirengimą paisyti Karabacho armėnų teisių bei spręsti saugumo problemas ir prisidės prie esminės pažangos siekiant visapusiško ir tvaraus taikos susitarimo su Armėnija visų pirma veiksmais, o ne vien pareiškimais;
14. ragina Tarybą, atsižvelgiant į Azerbaidžano tęsiamas vidaus represijas ir keliamą grėsmę Armėnijos teritoriniam vientisumui, ir toliau būti pasirengusia persvarstyti ES

santykius su Azerbaidžanu ir taikyti tikslines ir individualias sankcijas atsakingoms Azerbaidžano valdžios institucijoms; ragina Komisiją persvarstyti strateginę partnerystę su Azerbaidžanu energetikos srityje, atsižvelgiant į pakartotinius Azerbaidžano vykdomus tarptautinių įsipareigojimų pažeidimus, įskaitant įsipareigojimų, prisiimtų per derybas, kurioms tarpininkavo ES, ir privalomų tarptautinės teisės nuostatų pažeidimus; pažymi, kad, atsižvelgiant į 2022 m. rugsėjo mėn. Azerbaidžano agresiją prieš Armėniją, nepagrįstą jėgos naudojimą prieš Kalnų Karabacho gyventojus ir priverstinį jų persikėlimą 2023 m. rugsėjo mėn., taip pat į didžiulį susirūpinimą keliančius šalies rezultatus žmogaus teisių srityje, tokios strateginės partnerystės kūrimas yra nesuderinamas su ES užsienio politikos tikslais, apibrėžtais Europos Sąjungos sutarties 21 straipsnyje;

15. pakartoja, kad bendradarbiavimo su Azerbaidžanu stiprinimo prielaida turėtų būti reikalavimas, kad Azerbaidžanas laikytųsi savo, kaip Europos Tarybos ir ESBO nario, įsipareigojimų, ir kad visų politinių kalinių paleidimas yra būtina sąlyga norint pasirašyti partnerystės susitarimą su ES;
16. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Komisijos pirmininko pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai, Tarybai, Komisijai, valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams, Europos Tarybai, Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijai, Armėnijos prezidentui, vyriausybei ir parlamentui, taip pat Azerbaidžano prezidentui, vyriausybei ir parlamentui.